ISU

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE «Scientific Research as a Mechanism of Effective Human Development»

January 31 – February 2, 2024

Sofia, Bulgaria

isu-conference.com

VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

«Scientific Research as a Mechanism of Effective Human Development »

Collection of abstracts

January 31 – February 2, 2024
Sofia, Bulgaria

UDC 01.1

VIII International scientific and practical conference «Scientific Research as a Mechanism of Effective Human Development» (January 31-February 2, 2024) Sofia, Bulgaria, International Scientific Unity. 2024. 379 p.

The collection of abstracts presents the materials of the participants of the International scientific and practical conference «Scientific Research as a Mechanism of Effective Human Development».
The collection of theses contains relevant research that can be useful for scientists, teachers, students and everyone who is interested in the development of science and expanding their knowledge in various fields.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

ISU
INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

© Authors of theses, 2024
© International Scientific Unity, 2024
Official site: https://isu-conference.com/

Сеньків І.Д., Заболотна М.В.
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ
СОЦІАЛЬНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У ХУДОЖНІХ ФІЛЬМАХ.. 243

Роздолянська О.Г.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У
НЕМОВНИХ ЗВО ТА ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ
ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ…… 247

Krutin O.Z.
IMLEMENTATION OF GLOBAL EDUCATION IN UKRAINE……... 251

SECTION: PHILOSOPHY

Сіпаткін Є.
ФЕНОМЕН МІСЦЯ: ФІЛОСОФСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
ГЕОГРАФІЧНОГО ПРОСТОРУ……. 255

SECTION: PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

Барташевська Л.І.
ВПЛИВ ЕЛЕКТРИЧНОГО ПОЛЯ НА ДЕЯКІ ВЛАСТИВОСТІ
АЦЕНТИЛЕН-КИСНЕВОГО ПОЛУМ’Я НИЗЬКОГО ТИСКУ…….. 258

Українець О.
УСЕРЕДНЕННЯ В МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЯХ ПІД ДІЄЮ
БАГАТОЧАСТОТНИХ ЗБУРЕНЬ ІЗ ЗАПІЗНЕННЯМ…… 263

SECTION: PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

Базилевич Н.О., Тонконог О.С.
ЗАСТОСУВАННЯ СКАНДИНАВСЬКОЇ ХОДЬБИ У
ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ…….. 267

Запша М., Адаменко О.
РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ У ЛЕГКОАТЛЕТІВ-СТАЄРІВ
НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ У
СЕРЕДНЬОГІР’Ї …….. 273

Палієнко О.А., Агапов О., Гриценко В.
ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО ЗАНЯТЬ
ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ……. 277

3. Clark B.R. Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformation. New York: Pergamon Press, 1998. 163 p.
Brint S. The Future of the City of Intellect: The Changing American University. Stanford, CA: Stanford University Press, 2002. 392 p.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ СОЦІАЛЬНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У ХУДОЖНІХ ФІЛЬМАХ

Сеньків Ірина Дмитрівна
асистент
Кафедра теорії і практики перекладу
irynasenkiv@tnpu.edu.ua
Заболотна Марта Володимирівна
асистент
Кафедра теорії і практики перекладу
martazabolotna@gmail.com
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Мова – це явище, що нерозривно пов’язане з культурою. Найкраще це відображається у кумулятивній функції мови. Вона слугує засобом передачі колективного досвіду між поколіннями. Найяскравіше кумулятивна функція проявляється у сфері лексики, тому що саме вона безпосередньо пов'язана з явищами навколишньої дійсності. У лексиці відбиваються фрагменти соціального досвіду, зумовленого діяльністю певного народу. Тому розуміння мови нерозривно пов’язане з розумінням та знанням соціуму, в якому вона функціонує.

Саме через це яскравою ознакою будь-якої мови є соціально маркована лексика. Адже будь-яке суспільство є надзвичайно розмаїтим: люди відрізняються за віком, професією, соціальним становищем, рівнем освіти тощо. На позначення соціально маркованої лексики вчені послуговуються терміном «соціальний діалект» або «соціолект». За Л. Ставицькою соціальний діалект – це «різновид мови, вживаний як засіб спілкування між людьми, пов’язаними тісною соціяльною або професійною спільністю, тобто це мова певної соціяльної групи. Найістотнішим чинником, що обумовлює виникнення соціяльних діалектів, є соціяльна неоднорідність суспільства» [2, с. 20]. У словнику «Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics» ці два поняття об’єднані: «соціальний діалект, також соціолект, – це діалект, що пов’язаний із певною демографічною групою (наприклад, жінки і чоловіки, люди старшого віку і молодь, члени різних соціальних класів)» [3, с. 534].

Серед українських та зарубіжних лінгвістів немає одностайності в тому, які поняття слід відносити до соціально маркованої лексики. Український мовознавець І. Матвіяс структурує соціальні діалекти так: «Під соціальними діалектами розуміють професійні говори і жаргони або арго» [1, с. 12]. Найприйнятнішою, на нашу думку, є термінологічно-поняттєва парадигма соціальних діалектів, запропонована Л. Ставицькою: арго, жаргон, професійний жаргон, сленг [2, с. 22].

Оскільки соціально маркована лексика – це шар лексики, який безпосередньо пов'язаний із щоденним спілкуванням людей, він широко застосовується як у літературі, так і в кінематографі. Важливим завданням перекладача в такому випадку є вдало відтворити соціально марковані одиниці при перекладі, не втративши авторської інтенції та комунікативного ефекту. Переклад соціально маркованої лексики вимагає також і врахування контексту, в якому вжито певну мовну одиницю, оскільки саме він найточніше вказує на лексичне значення слова та його образно-експресивний відтінок, а також жанру фільму, що значною мірою визначає його лексичний тезаурус.

Матеріалом для практичної частини нашого дослідження були 4 сучасні українські та американські художні фільми комедійного та історичного жанру: «Червоний», «11 дітей з Моршина», «We're the Millers» та «Unbroken». А саме 175 соціально маркованих одиниць, отримані нами методом добору.

За нашими спостереженнями найчастіше соціально марковані одиниці були перекладені українським еквівалентом або за допомогою прийому контекстуальної заміни.

Еквівалентом були передані усі відповідні професійні жаргонізми, наприклад:

Gotta feather it. Треба флюгувати. Feather в авіації означає флюгувати гвинт.

And we start the last lap. А це останнє коло. Lap у легкій атлетиці – коло бігової доріжки.

We got no flaps. Закрилки відмовили. Flap в авіації – закрилок, щиток.

Проте еквівалентно передано й багато сленгових одиниць, зазвичай виражених одним словом, значення якого не залежить від контексту. Наприклад: dork – придурок, get high – накуримось, fucktard – дурило, tats – татухи.

Прийом контекстуальної заміни застосовувався у тих випадках, коли у цільовій мові не було відповідника соціально маркованій одиниці вихідної мови, наприклад:

You and your greasy wop family. Разом з іншими макаронниками.

Dumb dago – макароннику.

В українській мові відсутній еквівалент англійському зневажливому прізвиську іммігрантів-італійців wop чи dago, який би передавав експресивно-оцінне забарвлення цього слова. Адже слово даго нічого не говорить пересічному українському глядачу. Тому в українському перекладі застосовано контекстуальну заміну із врахуванням контекстуального значення соціально маркованої одиниці – в даному випадку зневажливої конотації.

Також прийом контекстуальної заміни використовувався для уникнення неприйнятних у перекладі вульгаризмів або інвективної лексики. Наприклад:

Holy fucking shit! Буряк мені в дишло!

It was a dick move. Він поступив по-свинськи.

You already look like a total dipshit. Ти й так маєш ботанський вигляд.

За допомогою контекстуальної заміни вдалось зберегти комунікативний ефект, проте уникнути вживання занадто грубих еквівалентів в українській мові.

Проте інколи прийом контекстуальної заміни повністю нівелює або й спотворює значення соціально маркованої одиниці при перекладі. Наприклад:

Say hi to those pretty German broads for me. Перекажи вітання німецьким фрау.

В англійській мові сленговий вираз broad має зневажливу конотацію і відповідє українському дівка. При перекладі ця конотація була не просто втрачена, а й спотворена, адже фрау – це ввічливе звертання до заміжньої німецької жінки.

Прийом нейтралізації майже не застосовується при перекладі, тому що не дозволяє передати стилістично забарвлене значення слів, відповідно – досягти потрібного комунікативного ефекту. Наприклад:

You confuse all the broads. Ти відіб'єш усіх дівчат.

I hope you're not that fast in the sack. В ліжку ти теж такий швидкий?

У першому випадку сленговий вираз broads, що має образливу конотацію, було передано нейтральним словом дівчата. У другому випадку сленговий вираз sack було передано нейтральним словом ліжко, тому що в українській мові відсутній сленговий еквівалент цього слова.

Найрідше застосовувались прийоми компенсації та аналогового перекладу. Вони вживались для збереження стилістичного забарвлення висловлювань. Наприклад:

Go to a bullshit work. Пертися на роботу.

I'll ditch this guy. Ми від нього звалимо.

Gotta bounce. Треба валити.

Fuck off! Вали нафіг!

В українських та американських фільмах соціально марковані одиниці загалом були представлені 4 самостійними частинами мови: іменниками, дієсловами, прикметниками та прислівниками. Ізоморфною рисою є те, що і в українських, і в американських фільмах найбільша кількість соціально маркованих одиниць була представлена іменниками. Після іменників найбільш часто вживані соціально марковані одиниці – дієслова. Найменша кількість представлена прикметниками та прислівниками (див. Рисунок 2.1). Це зумовлено тим, що спільною для усіх видів соціально маркованої лексики є номінативна функція, яка полягає у називанні предметів, явищ, дій навколишнього світу. Наведемо кілька прикладів: хайп – значна увага, захват, інтерес, галас довкола чогось; фріц – зневажлива назва німців у Великій Британії, Росії та країнах Східної Європи, що поширилася в часи Першої Світової війни; шмон – обшук,

перевірка; asshole – дурна, дратівлива чи нікчемна людина; shut-eye – сон; hoot – кумедна ситуація чи людина.

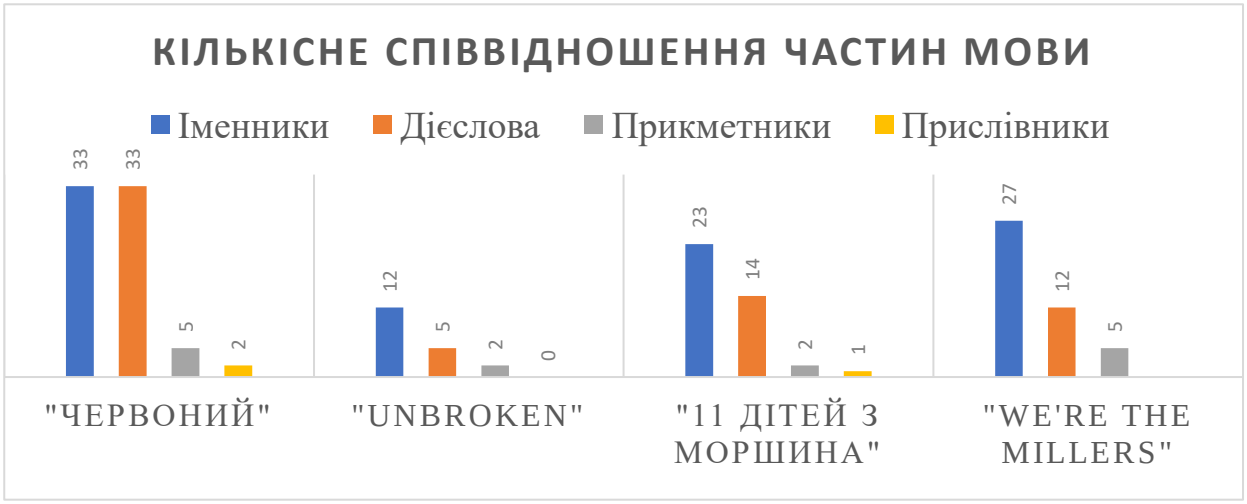

Рисунок 2.1. Діаграма

На основі вибраних соціально маркованих одиниць можемо класифікувати їх на такі тематичні групи:

- назви дій (to ditch, to bounce, to bug, to screw, to get high, to puke; облапошити, шарахнути, звізданути, мочити, бакланити, сікти);
- назви ознак (fucking, shitty, dumb, damn, kooky; буйний, придурошний, борзий, крутий);
- назви осіб (bud, creep,asshole, dork, fella, badass, broad, Dago, dingus, dude; фріц, доходяга, лабух, падло, недобиток, гівнюк, крутелик, братан);
- назви предметів та явищ (lid, dope, tat, joint, shut-eye, flap, sack; хайп, шмурдяк, бабки, лям, івент, нудотіна, геморой, буза, хана, строгач, шмон).

У кількісному співвідношенні використання різних видів соціально маркованої лексики теж прослідковуємо подібні риси. Зокрема у всіх кінострічках, окрім українського історичного фільму «Червоний», найчастіше вживається сленг (див. Рисунок 1.2).

Рисунок 1.2. Діаграма

На другому місці за частотою вживання – жаргон. Арго представлене лише у фільмі «Червоний» – 4 одиниці, в інших фільмах арго не представлене взагалі.

Кількісне переважання жаргону у кінострічці «Червоний» зумовлене його жанровою тематикою – це історичний фільм, події якого відбуваються у сталінському концтаборі, де свого часу відбували покарання як політичні в'язні, так і звичайні злодії. Відтак дуже багато героїв говорять саме кримінальним жаргоном, з якого вже згодом до сленгу було запозичено чимало одиниць. Наприклад такі слова, що первісно були жаргоном, зараз вживаються як сленг: базарити – говорити; борзий – нахабний, нав'язливий; двіжуха – жарг. рух, підвищена активність; сл. вечірка, гулянка; сікти – жарг. підглядати, підслуховувати, слідкувати; сл. розуміти. Як бачимо, при переході з одного виду соціально маркованої лексики в інший, деякі слова змінили своє лексичне значення.

Отже, у ході дослідження ми виявили, що основними прийомами перекладу соціально маркованої лексики є прийом нейтралізації, компенсації, вилучення, контекстуальної заміни та описового перекладу. В українських та американських фільмах найбільша кількість соціально маркованих одиниць представлена іменниками. Після іменників найбільш часто вживані дієслова, прикметники та прислівники відповідно. Це зумовлено виконанням номінативної функції соціально маркованої лексики.

Список використаних джерел

1. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори: монографія. Київ: Наук. думка, 1990. 168с.
2. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціяльна диференціяція української мови. Київ : Критика, 2005. 494с.
3. Richards Jack C., Schmidt Richard W. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. London; New York: Longman, 2010. 656p.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ЗВО ТА ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Роздолянська Олена Григорівна
старший викладач
Кафедра іноземних мов
Харківський національний університет радіоелектроніки
olena.rozdolianska@nure.ua

Сьогодні суспільство встановлює високі стандарти для студентів закладів вищої освіти з опановування іноземних мов. Знання іноземної мови необхідно, щоб бути конкурентоспроможною людиною на ринку праці. У зв'язку з цим